

DEN NORSKE KIRKE

Lillehammer kirkelige fellesråd

Kulturdepartementet
Kirkeavdelingen, Postboks 8004 Dep

postmottak@kud.dep.no

Deres ref.:	Vår ref.:	Vår saksbeh.:	Arkivkode:	Dato:
	14/00562-001	10236MAPET	001	31.10.2014

STATEN OG DEN NORSKE KIRKE - ET TYDELIG SKILLE

./ Vedlagt følger høringssvar fra Lillehammer kirkelige fellesråd.

Vennlig hilsen
LILLEHAMMER KIRKELIGE FELLESRÅD

Magnar Pettersen
kirkeverge

Adresse:	Tlf/faks	E-post/Internett:	Bankkonto / Org.nr.:
Fåberggata 128 2615 Lillehammer	Tlf: 61270888	post@kirkekontoret.no www.kirkekontoret.no	6188.05.13191 976 988 620

Staten og den norske kirke – et tydelig skille

Høringsuttalelse fra Lillehammer kirkelige fellesråd (LKF)

Kulturdepartementet har sendt ”Staten og den norske kirke – et tydelig skille” på høring. Departementet omtaler dette som en forvaltningsreform med et hovedsiktemål å gjennomføre et tydelig skille mellom staten og kirken, slik at kirken får en selvstendig stilling overfor staten.

Høringsnotatet viser til grunnlovsendringene i 2012 som åpnet for en videre selvstendigjøring av Den norske kirke. Det viser også til Kirkemøtets vedtak i 2013 hvor Kirkemøtet ber regjering og Storting om at det så raskt som mulig etableres et nasjonalt rettssubjekt for den norske kirke og at virksomhets-og arbeidsgiveransvaret overdras til dette rettssubjektet.

Deretter vises det til Sundvollen-erklæringen, og følgende forutsetninger som er lagt til grunn for forslaget:

- Grunnlovsbestemmelsene om Den norske kirke skal ligge fast
- Kommunenes ansvar for den lokale kirkes økonomi skal videreføres
- Soknenes rettslige selvstendighet skal videreføres
- Statens finansieringsoppgaver overfor kirken skal videreføres

LKF støtter hovedforslaget i høringsnotatet om å etablere rettslig handleevne til Den norske kirke sentralt etter modell av fristillingen mellom den lokale kirke og kommunen i 1997. Likeså støtter LKF forslaget om at prestejenesten og virksomheten knyttet til de sentrale og regionale kirkelige råd utskilles fra staten.

LKF deler vurderingen av at det er nødvendig med en videre utvikling av stat-kirkerelasjonene som følge av grunnlovsendringene fra 2012.

LKF mener at det må settes fokus på hvordan det kan utvikles nye samhandlingsformer til beste både for det norske samfunn og for Den norske folkekirke. Premissene for en ny relasjon mellom stat og kirke på grunnlag av Grunnlovens § 16 bør utdypes nærmere enn det som framkommer i høringsnotatet.

Det nasjonale rettssubjekt

LKF støtter forslaget om at Den norske kirke også får rettslig handleevne på sentralt nivå ved at det etableres et nytt rettssubjekt.

LKF mener imidlertid at det er uheldig å betegne det nasjonale rettssubjektet ”Den norske kirke”. Det er soknene, - som også hver for seg er rettssubjekter, - som samlet utgjør hovedelementet i det som i dag forstås som ”Den norske kirke”.

Begrepet ”Den norske kirke” får derfor en dobbel betydning, noe som også er problematisert i høringsnotatet. Det bør derfor arbeides mer med å finne et dekkende og hensiktsmessig navn eller betegnelse for det nasjonale rettssubjektet.

Løvtutformingene bør derfor bidra til å klargjøre forholdet mellom soknene og det nye sentrale rettssubjektet.

Soknets oppgaver og ansvar

LKF støtter departementets forslag om å videreføre den rettslige selvstendighet soknene har i dagens kirkelige lovgivning, men etterlyser en bredere drøfting av en alternativ oppgavefordeling mellom lokalt, regionalt og sentralt nivå i den norske kirke.

Soknets rettigheter

Høringsnotatet foreslår en ny bestemmelse i kirkeloven som sikrer soknet rett til å bli betjent av prest. Dagens kirkelov bygger på en underliggende forutsetning om at det skal være prestedtjeneste i hvert sokn. LKF støtter at denne forutsetning klargjøres og tas inn i loven.

I vårt arbeide med høringssvaret, har LKF merket seg at Kirkens Arbeidsgiver-og interesseorganisasjon har foreslått nye formuleringer i en rekke lovbestemmelser, bl.a i forhold til det som gjelder soknets rettigheter. LKF vil derfor gi sin tilslutning til KAs forslag til nytt ledd i § 22:

Hvert sokn skal være betjent av prest i et omfang som sikrer soknets medlemmer mulighet for regelmessig gudstjenestefeiring, tilgang til kirkelige handlinger og nødvendig samordning med soknets virksomhet.

Likeså gir LKF sin tilslutning til forslaget om et nytt tredje ledd i § 34:

Soknets organer har rett til medvirkning ved tilsetting av prest i eget sokn.

Framtidig arbeidsgiveransvar for kirkelig personell med staten som arbeidsgiver

Departementets forslag innebærer at det nye sentrale rettssubjekt vil overta ansvaret som arbeidsgiver for alle kirkelig ansatte som i dag er ansatt i staten.

Det har i en periode som strekker seg over flere år vært gjort forsøk med og utredninger om en felles arbeidsgiver for kirkelig tilsatte.

Den ordningen vi har hatt, - med to arbeidsgiverlinjer, - har vist seg å være svært utfordrende for mange. Departementets forslag følger i stor grad opp Kirkemøtets vedtak fra 2013, men LKF savner likevel en tenkning omkring det framtidige arbeidsgiveransvaret også for øvrige kirkelige tilsatte.

Klageorgan

Departementet foreslår at disiplinærvedtak (oppsigelse, avskjed og suspensjon) skal kunne påklages til en uavhengig klagenemnd.

LKF er uenig i dette forslaget, og anbefaler i stedet at disiplinærvedtak gjøres av ansvarlig arbeidsgiver.

Prestetjenesten

Høringsnotatet foreslår at det i kirkeloven inntas bestemmelser om at det skal være prest i hvert sokn, prost i hvert prosti og biskop i hvert bispedømme.

LKF er glad for forslaget som innebærer en lovbestemt rett for soknene til å bli betjent av prest. En lovbestemt rett for soknene til prest forutsetter en aktiv forpliktelse fra staten til å finansiere en landsomfattende prestedtjeneste.

LKF støtter også fullt ut at bispetjenesten i bispedømmene avspeiles på en naturlig måte i loven, og slik at det ikke hefter tvil ved statens fremtidige finansieringsansvar også for bispetjenesten i Den norske kirke.

Mulighet for lokale forsøk og annen oppgavefordeling

Høringsnotatet legger opp til at Kirkemøtet/Kirkerådet ikke kan delegere "lenger ut" enn til prostene. Dette innebærer at det vil være en sperre for å delegere for eksempel arbeidsgiverfunksjoner til soknets organer.

Samtidig foreslås en ny bestemmelse om at soknets organer kan be bispedømmerådet om å ivareta oppgaver. Dette innebærer at det er en delegasjonssperre "nedover", men fri adgang til bemyndigelse av oppgaver "oppover".

Konsekvensen av dette er bl.a at det ikke blir mulig å utprøve de mest etterspurte alternative måter å organisere Den norske kirke på. Særlig gjelder dette muligheten for å prøve ut felles arbeidsgiveransvar på fellesrådsnivå der f.eks prosti og fellesrådsområde er sammenfallende, og som i lang tid har vært ønsket gjennomført mange steder i landet.

LKF støtter høringsforslagets vektlegging av å opprettholde soknets rettslige selvstendighet, og gir derfor støtte til forslaget om en delegasjonssperre mellom Kirkemøtets myndighet og soknene. Dette understreker bl.a at det ikke er noe generelt over- eller underordningsforhold mellom de to typer rettssubjekt. Vi ønsker imidlertid en lovregulering som åpner for utprøving av andre måter å løse oppgaver på mellom nivåene i den norske kirke.

I sitt (foreløpige) høringssvar har KA foreslått tillegg til siste ledd i §§ 9, 14 og 23, og LKF støtter disse:

§ 9: Menighetsrådet utfører for øvrig de oppgaver som etter avtale blir overlatt det av kirkelig fellesråd eller Kirkemøtet

§ 14: Kirkelig fellesråd utfører for øvrig de oppgaver som etter avtale blir overlatt det av det enkelte menighetsråd eller av Kirkemøtet.

§ 23: Bispedømmerådet utfører for øvrig de oppgaver som etter avtale blir overlatt det av menighetsråd eller kirkelig fellesråd.

Kirkelovens § 24 om Kirkemøtet bør ha en tilsvarende bestemmelse om at oppgaver kan overlates til soknets organer etter avtale.

Kirkemøtet

LKF støtter høringsnotatets understrekning av at Kirkemøtet ikke skal kunne gripe inn i soknets selvstendighet i kraft av å være øverste organ for Den norske kirke som trossamfunn. Det er positivt at høringsdokumentet presiserer at Kirkemøtet må ha uttrykkelig hjemmel i lov for styring av soknets organer.

Statens økonomiske ansvar

Høringsnotatet bidrar i liten grad til å tydeliggjøre statens økonomiske ansvar for Den norske kirke. Lovforslaget i § 22 er kort og skjematisk. LKF etterlyser en klarere beskrivelse av hvordan departementet forstår statens forpliktelser overfor Den norske kirke på grunnlag av

den nye § 16 i grunnloven om statens ansvar for å understøtte folkekirken. Det vises her bl.a til departementets budsjettforslag for 2015 der det i tilknytning til omtalen av Den norske kirke som folkekirke i § 16 i grunnloven er utledet fire mål for statens bevilgninger til Den norske kirke:

- Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke
- Den norske kirke skal ha en oppslutning som bekrefter dens karakter som folkekirke
- Den norske kirke skal formidle evangelisk-luthersk tro og tradisjon og tilby trosopplæring til alle dømte barn
- Den norske kirke skal være organisert i samsvar med demokratiske prinsipper og verdier

LKF mener at § 16 i grunnloven gir grunnlag for at disse målene kan opprettholdes som grunnlag for statens tilskudd til Den norske kirke også etter økt rettslig selvstendighet for kirken på sentralt nivå. Vi viser her bl.a til Stortingets behandling av grunnlovsendingene som ga tydelige signaler om at staten fortsatt ville opprettholde grunnlaget for en landsdekkende, aktiv og levende folkekirke selv om det gis økt kirkelig selvstendighet fra staten.

I Kirkeloven § 15 gis det en oversikt over kommunens økonomiske ansvar for bestemte formål i den lokale kirkes virksomhet. Det ville være ønskelig at § 22 på en tilsvarende måte beskriver statens økonomiske ansvar. Dette vil bl.a bidra til å klargjøre forholdet mellom statens og kommunenes økonomiske ansvar for Den norske kirke. Det er her nødvendig å omtale de formål som staten i dagens finansieringsordning har påtatt seg et særlig finansieringsansvar for.

KA har i sitt utkast til høringssvar foreslått nytt første, andre og tredje ledd i § 22, og LKF støtter dette:

Statens økonomiske ansvar:

Staten utreder følgende utgifter etter budsjettforslag fra Kirkemøtet:

- a) *En landsdekkende prestedtjeneste*
- b) *En landsdekkende trosopplæring*
- c) *Utgifter til bispedtjenesten, regionale og sentrale kirkelige organer*
- d) *Utgifter til døvemenuheter og samisk kirkeliv.*

Kirkemøtets budsjettforslag skal også omfatte statlige bidrag til diakoni, kirkelig undervisning og kirkemusikk i soknene, kirkevalg og andre lokale, regionale og nasjonale kirkelige formål.

Utgiftsdekningen skal gi grunnlag for at hvert sokn skal være betjent av prest i et omfang som sikrer soknets medlemmer mulighet for regelmessig gudstjenestefeiring, tilgang til kirkelige handlinger og nødvendig samordning med soknets virksomhet. Utgiftsdekningen til trosopplæring skal gi grunnlag for at det gis tilbud om regelmessig trosopplæring for alle dømte i alderen 0 til 18 år.

Kirkebygg

Kirkebyggene er viktige kulturminner. De er en sentral del av en felles nasjonal kulturarv, uavhengig av tros- eller livssynstilhørighet. For Den norske kirke som folkekirke har kirkebyggene en avgjørende rolle når det gjelder tilhørighet og engasjement.

For Den norske kirkes lokalmenigheter påligger det et stort samfunnsoppdrag for å sikre vedlikehold av den viktige kulturarven som kirkebyggene representerer. LKF mener at det er behov for en bred gjennomgang av de juridiske, økonomiske, faglige og forvaltningsmessige rammene for kirkebyggforvaltningen på grunnlag av lovendringene som endrer forholdet mellom staten og Den norske kirke.

Organisatorisk todeling av Den norske kirke

Den norske kirke har i dag en organisatorisk todeling: soknenes virksomhet og virksomhet som i dag er å forstå som statlig virksomhet. Denne todelingen bidrar til mye uklarhet, usikkerhet, ekstraarbeid og byråkrati. Endringene som nå skal gjennomføres kan bidra til å redusere betydningen av denne organisatoriske todelingen og bidra til forenkling og bedre samordning av den kirkelige virksomheten. LKF savner en vektlegging på dette perspektivet i høringsnotatet. Noen av forslagene bidrar tvert imot til å forsterke en organisatorisk todeling ved at det foreslås helt nye ordninger (f.eks klagenemd) som bare vil omfatte en del av Den norske kirke.

Et eksempel på behovet for bedre samordning mellom soknet og resten av den norske kirke er på økonomiområdet. LKF mener det er et viktig anliggende at hele den norske kirke kan forholde seg til ett felles økonomiregelvek og felles regnskapsprinsipper.

Høringsnotatet reiser også spørsmål om det bør være en ordning med kompensasjon av merverdiavgift. LKF mener at den fristilte kirke ikke bør være utenfor en ordning med merverdiavgiftskompensasjon, når både frivillige organisasjoner og store deler av offentlig virksomhet er omfattet.

Pensjon

Kirkelig tilsatte som i dag har staten som arbeidsgiver har i all hovedsak opparbeidet sine framtidige pensjonsrettigheter i staten. LKF regner derfor med at staten fullt ut vil garantere for dekning av alle framtidige utgifter knyttet til reguleringskostnader og andre ikke forsikringsbare ytelser for disse tilsatte på grunnlag av den tid de var tilsatt i staten. Når det gjelder framtidige pensjonsrettigheter, - opparbeidet etter fristillingen, - er LKF enig i at det må tilligge ny arbeidsgiver å velge/framforhandle framtidens politikk på pensjonsområdet.

Høringsnotatets forslag synes å innebære at hele pensjonsrisikoen blir overført til den norske kirke, og rammetilskuddet til kirken vil ikke i utgangspunktet bli korrigert på grunn av endringer i pensjonskostnadene. LKF er urolig for at dette vil kunne vise seg å bli en for tung bær å bære for en fristilt kirke.